

Чупріна Наталія Владиславівна,
*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри художнього моделювання костюма
Київського національного університету технологій та дизайну
chouprina@ukr.net*

Захарчук Євгенія Олексіївна,
*магістр кафедри художнього моделювання костюма
Київського національного університету технологій та дизайну
zievgeniya@ukr.net*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА СИНТЕЗ ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЕТНІЧНОГО СТИЛЮ ПРИ ФОРМУВАННІ ПРОЕКТНОГО ОБРАЗУ В ІНДУСТРІЇ МОДИ

Мета роботи. Виявлення характеру впливу художньо-композиційних характеристик національного костюма у проектуванні сучасного одягу та визначення критеріїв оцінки естетичної виразності модного вбрання в етностилі. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні порівняльно-аналітичного апарату передпроектних досліджень. За результатами проведення літературно-аналітичного методу здійснено порівняльний аналіз, в якому систематизовано композиційну будову традиційного вбрання та визначено засоби її трансформації в умовах функціонування сучасної індустрії моди та дизайну костюма. **Наукова новизна.** У ході проведеного аналізу визначено засоби трансформації та синтезу художньо-композиційних елементів етнічного стилю при формуванні проектного образу в індустрії моди. **Висновки.** У сучасній моді не відбувається цитування тих чи інших етнічних мотивів, дизайнери здійснюють трансформацію певних фольклорних елементів, зберігаючи їхнє семантичне значення та поєднуючи із сучасними модними тенденціями. Етностиль не припиняє бути актуальним в нових сезонах моди, тому що він вже огорнув практично всі основні та колоритні народи. Відповідно до таких актуальних тенденцій сучасної індустрії моди як глобалізація та персоніфікація проектних образів, провідні дизайнери створюють колекції різноманітних стильових рішень, але саме етнічні культури завоювали їхні серця. У дизайні одягу це виявляється в пошуках натхнення у традиційному костюмі та створенні моделей з етнічними нотами. На додаток до костюма модельєри звертаються також до декоративно-прикладного мистецтва та усної народної творчості. Тому, можна сміливо сказати, що народні традиції продовжують жити у моделях, які створюють всесвітньовідомі дизайнери та споживають користувачі масового сегменту ринку індустрії моди.

Ключові слова: індустрія моди, етностиль, національні мотиви, проектний образ, модний продукт, модна тенденція, масова мода, сегмент модного ринку, модний образ.

Чуприна Наталья Владиславовна, кандидат технических наук, доцент, доцент кафедры художественного моделирования костюма Киевского национального университета технологий и дизайна; **Захарчук Евгения Алексеевна,** магистр кафедры художественного моделирования костюма Киевского национального университета технологий и дизайна

Трансформация и синтез художественно-композиционных элементов этнического стиля при формировании проектного образа в индустрии моды

Цель работы. Выявление характера влияния художественно-композиционных характеристик национального костюма в проектировании современной одежды и определение

критериев оценки эстетической выразительности модного наряда в этностиле. **Методология** исследования заключается в применении сравнительно-аналитического аппарата предпроектных исследований. По результатам проведения литературно-аналитического метода осуществлен сравнительный анализ, в котором систематизировано композиционное строение традиционного наряда и определены средства его трансформации в условиях функционирования современной индустрии моды и дизайна костюма. **Научная новизна.** В ходе проведенного анализа определены средства трансформации и синтеза художественно-композиционных элементов этнического стиля при формировании проектного образа в индустрии моды. **Выводы.** В современной моде не происходит цитирования тех или иных этнических мотивов, дизайнеры осуществляют трансформацию определенных фольклорных элементов, сохраняя их семантическое значение и соединяя с современными модными тенденциями. Этностиль не прекращает быть актуальным в новых сезонах моды, потому что он уже охватил практически все основные и колоритные народы. В соответствии с такими актуальными тенденциями современной индустрии моды как глобализация и персонификация проектных образов, ведущие дизайнеры создают коллекции разнообразных стиливых решений, но именно этнические культуры завоевали их сердца. В дизайне одежды это проявляется в поисках вдохновения в традиционном костюме и создании моделей с этническими нотами. В дополнение к костюму модельеры обращаются также к декоративно-прикладному искусству и устному народному творчеству. Поэтому можно смело сказать, что народные традиции продолжают жить в моделях, которые создают всемирно известные дизайнеры и используют потребители массового сегмента рынка индустрии моды.

Ключевые слова: индустрия моды, этностиль, национальные мотивы, проектный образ, модный продукт, модная тенденция, массовая мода, сегмент модного рынка, модный образ

Chouprina Natalia, Ph.D, associate professor, associate professor of Department of fashion design of Kyiv National University of Technologies and Design; Zaharchuk Yevgenija, Competitor of Master's degree at the Department of fashion design of Kyiv National University of Technologies and Design

Transformation and synthesis of art-composite elements of the ethnic style in the formation of design image in the fashion industry

Purpose of Article. Identification of the nature of artistic and compositional characteristics influence of the national costume in the design of modern clothing and determine the criteria for assessing the aesthetic expressiveness of a fashionable dress in ethnic style. The **methodology** of the research is to apply the comparative-analytical apparatus of pre-design studies. As a result of the literary-analytical method, a comparative analysis was carried out in which the compositional structure of the traditional outfit was analyzed and systematized, and the means of their transformation were determined in the conditions of the modern fashion industry and costume design. **Scientific novelty.** In the course of the analysis, the means of transformation and synthesis of artistic-compositional elements of ethnic style during the formation of a design image in the fashion industry have been identified. **Conclusions.** In the modern fashion, there is no quotation of certain ethnic motives, designers carry out the transformation of certain folklore elements, preserving their semantic value and combining with contemporary fashion trends. Ethnic style does not cease to be relevant in the new fashion seasons because it has already enveloped virtually all the main and colorful peoples. According to such topical trends of the modern fashion industry as globalization and personalization of design images, leading designers create collections of various stylistic solutions, but ethnic cultures have conquered them the heart. In the design of clothing, this is found in search of inspiration in the traditional costume and the creation of models with ethnic notes. In addition to the costume designers also turn to decorative and applied arts and oral folk art. Therefore, one can safely say that traditional folk traditions continue to live in the models created by world-renowned designers and consumers of the mass market segment of the fashion industry

Key words: fashion industry, ethnic style, national motives, design image, fashion product, fashion trend, mass-market fashion, fashion market segment, fashion image.

Нині історико-культурний дизайн стає актуальним в усій промисловості (архітектура, одяг, інтер'єр і т. д.) й охоплює практично весь світ. Кожний народ цінує та оберігає своє набуте минуле і боїться його втратити, адже ці знання та цінності, які накопичувалися роками, є чудовою базою для створення та втілення нових ідей у майбутнє.

Актуальність теми дослідження. Роздумуючи над створенням гардеробу етнічної спрямованості, варто уважно вивчити характерні особливості того чи іншого мікростилю, щоб визначити, що найбільше подобається споживачеві, який складає основу обраного сегменту ринку модного одягу. Крім того, сьогоднішня мода цінує індивідуальність і не вимагає дотримуватися мейнстріму офіційних модних тенденцій. Пройшовши через хвилі масового захоплення японською, індійською та скандинавською тематиками, модна наука тепер пропонує жінкам не «зациклюватися» на чомусь одному, а споживати різні варіанти, не втомлюватися вражати оточуючих новими образами, шукати і знаходити себе.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До визначення основних принципів етнодизайну у своїх роботах звертались багато дослідників та мистецтвознавців. Зокрема, сторичний дискурс щодо становлення і розвитку моделювання костюма та створення професійної школи моделювання в Україні представлено в працях З.Тканко та О. Коровицького [1, 15-36]; Л.П. Саннікова репрезентує нові розвідки в формуванні староукраїнської культури, пошук першоджерел, з якої вона походить, та надає пояснення семіотичних значень орнаментальних етномотивів [2, 147-164]. Існує також багато аналітично-проектних досліджень, в яких автори визначають принципи адаптації етнічних мотивів до вимог сучасної індустрії моди. Так, в дослідженні щодо застосування етнічних мотивів в сучасному дизайні костюма І.Л. Гайова, Н.В. Чупріна та К.І. Паламар представили науково обґрунтований матеріал для переосмислення принципів формування етностилю в сучасній індустрії моди, збагачення традиційного погляду на етнокультуру зовсім новою, суто проектною інформацією [3]. Своєю чергою К.Р. Тимочко та С.Г. Кулешова звертаються у своїх роботах до питань розробки колекції жіночого одягу в етностилі за методикою підвищення художньої довершеності виробу [4, 66-73], а Є.А. Охріменко та Н.В. Чупріна визначають, які основні фактори етнокультури впливають на формування та розвиток проектного образу в сучасній індустрії моди, з позицій застосування досвіду попередніх епох та національного естетичного ідеалу сучасності [5, 282-291].

Відповідно метою даного дослідження можна визначити розкриття найбільш характерних засобів трансформації етнічних мотивів за їхньої асиміляції в сучасному проектному образі та критерії їхнього синтезу із сучасними тенденціями індустрії моди.

Виклад основного матеріалу. Кожна людина зранку постає перед вибором одягу. «Що вдягнути?» – це запитання завжди виникає, всі швидко прокручують свої плани на день, щоб вибрати відповідний одяг. Та саме тут починається проблема, адже існує так багато критеріїв вибору – це сучасна мода, комфортність, особистий стиль, призначення одягу і найголовніше – це бажання..., бажання, щоб ці всі критерії поєдналися в одному «look». Та бути модним у XXI-

му столітті вже не так і легко, адже кожна людина хоче показати, що вона індивідуальна, тому прагне йти на різноманітні експерименти, а головна мета дизайнера чи професійного стиліста – допомогти в цьому [6].

Але, оскільки дизайнери є творчими самодостатніми людьми, які не лише намагаються задовольнити потреби споживача, а й висловити своє власне відчуття гармонії та естетики, і не працюють без джерела натхнення, їм на допомогу найчастіше приходять етностиль, тому що зазвичай саме він підходить особам, які не бажають дотримуватися загальноновизнаних правил і постійно перебувають у пошуках нових поєднань унікальних та незвичайних елементів свого образу.

Отже, багато дослідників-теоретиків та дизайнерів-практиків визначають «етностиль» як одяг, в якому застосовуються та видозмінюються елементи крою, орнаменту та декорації народного вбрання, хоча в сучасних інтерпретаціях сам національний костюм ніколи не повторюється на всі 100%. Цей стильовий напрям внутрішньо багатий та різноманітний, адже він складається з незліченої кількості течій в одязі, які вважаються незалежними. Кожна нація в цьому світі має свою історію та смак, вони відображуються в гардеробі та предметах побуту. Особливою цінністю є принт кожного етносу, оскільки він завжди неперевершений, своєрідний та яскравий. У певних випадках силуети окремого одягу позичають та пристосовують під сучасні тенденції (це стосується, наприклад, індійського сарі, японського кімоно тощо).

Шанування народних традицій і етнічних стереотипів є дуже важливим фактором для сучасного світу, бо від цього залежить не тільки доля етнокультури, а й наявність нації як такої. Стимулом до цього є національна самосвідомість – це не тільки осмислення того, яке у сучасників відношення до народної культури, а й перенесення поняття культури в згуртування нації, у формування її інтересів. Це все відіграє велику роль сьогодні, адже етнічна культура та її основні складові (матеріальна та духовна культура) є серцевиною культури та основою державності.

Отже, етнокультура має свій стиль, як у побуті та звичаях, так і в одязі. Сучасники не завжди дотримуються народних звичаїв, та їх завжди тягне до національних традицій – того, що в сучасній індустрії моди зветься «етностилем». В умовах формування етностилю можна опиратися на народні традиції, звичаї та вбрання [7]. Особливості розвитку національного стилю в сучасній моді можна спостерігати в колекціях одягу таких дизайнерів та брендів, як: Dolce & Gabbana, Роксолани Богуцької, Юлії Айсиної, Ксенії Кіреєвої, Оксани Караванської, Ів Сен-Лорана, Віти Кін, Ірини Діль, Лілії Пустовіт, Varenyku Fashion. Декоруванням народним орнаментом аксесуарів, які формують проєктний образ, а саме сумок, клатчів та взуття займається дизайнер Анна Марчук.

Так званий «національний стиль» в сучасному модному одязі відрізняється тим, що є життєрадісним і досить зручним, адже йому не властиві фіксовані форми та облягаючі силуети. Це передусім повітряні, легкі, спадаючі тканини. Головним шанувальником такого вбрання є молодь, адже навіть сьогодні цей

стильовий напрям є певним знаком протесту проти того одягу, який пропонує офіційна мода для використання щодня.

«Етностиль» в сучасній індустрії моди вийшов на перші позиції в усіх сегментах модного ринку, і це не дивно, тому що, як кажуть «все нове – це добре забуте старе». Усім вже набридли якісь «божевільні» рішення креативних дизайнерів, і хочеться, щоб одяг поєднував в собі три якості: індивідуально, красиво та комфортно (особливо – комфортно). Комфорт у сучасного масового споживача асоціюється з домом, сім'єю, тобто з тими місцями, де він відчувається захищеним, адже щодня втрапляє в «реальне життя», яке не жаліє, воно супроводжується постійними стресами та дуже важливо, щоб хоча б одяг створював комфорт (такий собі своєрідний захист). «Народний стиль» є зручним та практичним за рахунок його вільного крою, але його не можна назвати нудним, він завжди оздоблений різноманітним декором, як то бісером, разючою вишивкою, бахромою, поєднує в собі тканинні текстури. Його найвища цінність полягає, напевно, в тому, що цей стильовий напрям розвивається, як у високій моді, так і в сегменті «mass market».

Головні особливості, з яких і формується етнічний образ, виражаються в яскравих кольорах, мозаїчних принтах, дрібних кольорових візерунках та квіткових орнаментах. Зазвичай це залежить від етносу, до якого прив'язаний актуальний проектний образ та модний наряд, хоча в останні десятиліття відбувається асиміляція, яка забезпечує максимальне розмаїття таких проектних образів. А матеріали, які використовують в колекціях, зазвичай обирають з натуральних бавовняних матеріалів, льону, шовкової тканини й вовни, що відповідає актуальному, з точки зору модних тенденцій та життєвих потреб, аспекту екологічності сучасної моди. Звісно, «етностиль» також можна доповнити традиційно народними аксесуарами, та це вже не буде стандартний набір з коштовних металів і каменів, а принаймні їхній модний стайлінг.

Нині, при створенні одягу в «етностилі», провідні бренди модного одягу стали замінювати натуральні тканини на штучні, а прикраси стали виконуватися з ненатуральних матеріалів. Що стосується фасонів вбрання в такому ансамблі, то вони практично всі виконуються у вільному крої. У такій інтерпретації сучасний споживач відчуває себе дуже зручно і комфортно (особливо, якщо звернутися до початку створення «етностилі», то одразу все стане зрозумілим) [8].

Поява цього стильового напрямку в 60-тих роках ХХ століття заснована на нескореності, адже в той час весь світ перебував під впливом «міні», внаслідок цього одяг ставав все відвертішим та коротшим. Та паралельно саме в цей час відбувався розквіт субкультури «хіпі», в основі якої лежить протиставлення відвертого «міні» традиційним уявленням абсолютно протилежної точки зору, спрямованої на відродження романтичних тенденцій пасторальності та етнічних аспектів при створенні актуального модного образу. На блискучі металізовані тканини в контексті з натуральними етнічними мотивами з'явилась відповідь у вигляді багаточислених оборок, пластичних матеріалів, орнаментальності декору та етнічно орієнтованих аксесуарів.

Культура «хіпі» протистояла сформованим соціальним цінностям, і вони боролися практично з усім світом, в якому все вирішувалось за гроші, домінувала постійна брехня та нещирість. Таке «несхвалення» масових цінностей відображалося як у зачісці, так і у створенні своєї моди в одязі, представники цієї хвилі протесту масовій моді хотіли відчувати себе в цьому образі комфортно, долаючи внутрішні та зовнішні перешкоди. Протестуючи проти створеної фінансової системи, вони навпаки хотіли якомога ближче поєднатися з природою, довести всім, що щастя не в грошах та владі, а розумінні себе і свого «Я» передусім.

Ця культура не використовувала в одязі тільки традиційно-національні елементи, адже це було б схоже на плагіат, а от поєднання костюмів та орнаментів всіх народів світу давало їм можливість вивести свій оригінальний та неповторний стиль. Та завдяки хіпі сучасна індустрія моди має чітко сформований «етностиль» в одязі, який на всі 100 відсотків вдовольняє специфіку сучасного життя. Узагалі фольклорний стиль давно став одним з провідних у дизайні актуального одягу та сучасного іміджу. Традиційний одяг – це важливе джерело вивчення етнічної історії кожного народу, розуміння його стилю, кліматичних умов та побуту, тому етнічний стиль завжди привертав увагу дизайнерів всього світу. Елементи так званого «народного стилю» або етностилію є в майже кожного знаменитого дизайнера: хтось надихався Японією, хтось Україною, Африкою чи Росією, це все суто індивідуально.

Вважається, що перший всесвітньо дизайнер, що застосував мотиви етнічного стилю в своїй колекції, був Ів Сен-Лоран. 1960 року він випустив на подіум колекцію «рокерських наречених», в ній були шкіряні блузони та чорні «водолази». Аристократичне суспільство не сприйняло цю колекцію, а інші модельєри та преса взагалі розкритикували цю авангардну (на той час) спробу. Це призвело до того, що Ів Сен-Лоран покинув будинок моди «Dior», і саме ця ситуація відкрила йому можливість творити саме те, що хоче він. Коли дизайнер почав працювати в етнічному напрямі, то виявилось, що «народний стиль» різко став аристократичним, ексклюзивним та отримав салонний вигляд. У своїй колекції того року за джерело натхнення він брав елементи та мотиви Стародавнього Китаю, Африки, Перу, Марокко. В інтерпретації Ів Сен Лорана африканська колекція відрізнялась недорогими матеріалами та яскравими кольорами; застосовувалося дерево, льон, скло і солома. Його наступна, індіанська, колекція додала в сучасний проектний образ та етнічний стиль особливої легкості. Іншого сезону, китайська колекція відомого Будину моди, в якому творив Ів Сен-Лоран, внесла небуденні рожеві, жовті, помаранчеві і лілові кольори в актуальний модний образ. «Та найкрасивішою колекцією була російська», визначив кутюрье, коментуючи свої експерименти з етнічними традиціями як джерелом натхнення при формуванні модних тенденцій індустрії моди. А відома картина Матісса «Румунська блузка» («La Blouse Roumaine») надихнула Ів Сен-Лорана на створення нової неординарної колекції в етностилі.

Рис. 1. Модель Ів Сен Лоран в етностилі

Рис. 2. Картина Матісса «Румунська блузка»

Японський дизайнер Кензо також деякою мірою вплинув на формування основних критеріїв етностилю. Він поєднував південноамериканські, східні та скандинавські елементи з простим покроєм кімоно. Модельєр застосував індійську пайджаму, російські косоворотки, індіанські бахрому, хутрянні шапки - ці всі його експерименти призвели до злиття класичного або спортивного стилю з мотивами та елементами «Етно».

Свою чергою вже багато років поспіль ще один всесвітньо відомий кутюрье Жан-Поль Готье використовує фольклорний стиль в кожній своїй колекції (починаючи з 1976 року). Натхнення для своїх проектних образів він знаходить на вулиці. Після того, як модельєр побачив хасидських рабинь, він створив колекцію «Раббі-шик». А для колекції «Тату» джерелом натхнення була Південно-Східна Азія, яка внесла в моду графіті, пірсинг, імітацію татувань етнічного спрямування тощо.

2013 року бренд Dolce & Gabbana створив колекцію одягу, в якій домінуючими елементами декору була українська вишивка. Одяг завоював відомих модниць і весь світ різко зацікавився традиціями української культури.

Рис. 3, 4. Колекція Dolce&Gabbana (сезон весна-літо 2015)

В одному з наступних сезонів Роксолана Богуцька (український дизайнер) створила колекцію, застосовуючи проектні та композиційні характеристики вишиванок, штанів та юбок (такий собі «офісний етностиль»). Цей одяг призначений для тріумфальних жінок, які цінують елегантний наряд та сприяють презентації етнокультурних традицій України серед широких верств споживачів модних продуктів та стандартів у світі.

Отже, в сучасній індустрії моди «народний образ в одязі високо цінується, адже як не парадоксально, саме повернення до фольклору та історії зараз створює колосальну новизну і різноманітність. Максимум натуральності і комфорту – це основні рамки, яких дотримується фольклорний наряд» [9; 10], що дуже пасує для сучасного ритму життя, створюючи за допомогою одягу душевний та фізичний затишок як на роботі, так і на прогулянці.

Рис. 5. Моделі одягу в етностилі від Роксолани Богуцької

Головні особливості, з яких і формується так званий «народний» образ виражаються в яскравих кольорах, мозаїчних принтах, дрібних кольорових візерунках та квіткових орнаментах. Зазвичай це залежить від народу, до якого прив'язаний наряд, хоча в останні десятиліття відбувається асиміляція, яка забезпечує максимальне розмаїття проектних образів, створених на основі трансформації елементів етностилю. А тканину, яку використовують в колекціях, зазвичай вибирають з натуральних бавовняних матеріалів, льону, шовкової тканини чи вовни. Звісно, етностиль також можна доповнити щиро народними аксесуарами. Та це вже не буде стандартний набір з дорогоцінних металів та каменів, а привнесення певних елементів вінтажу в актуальний модний образ [7].

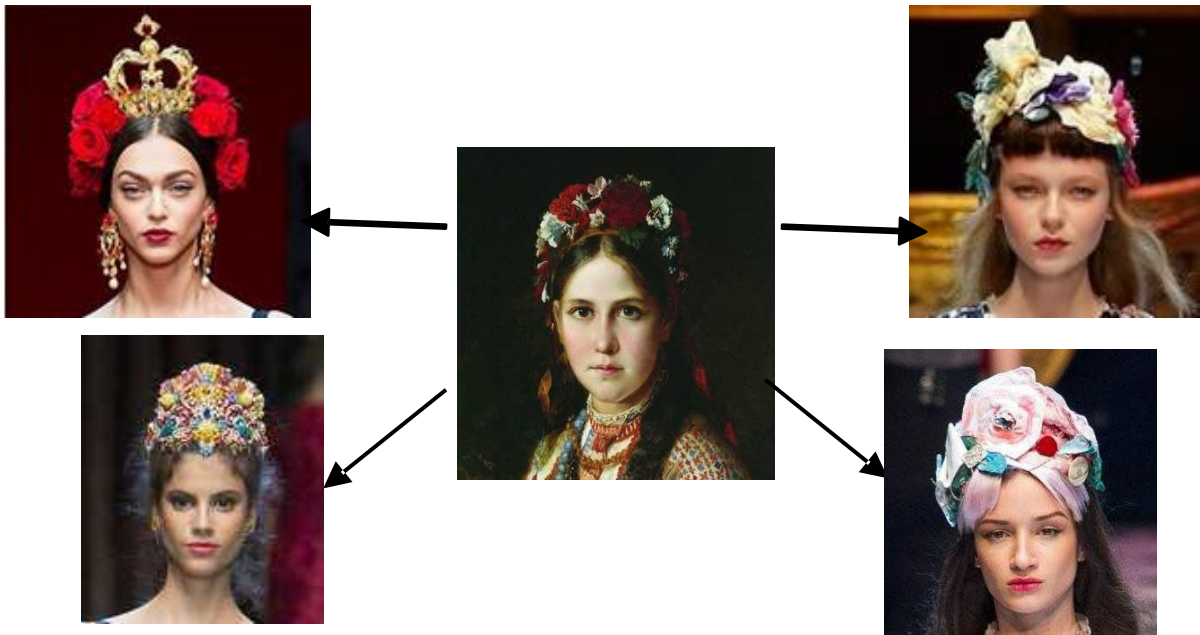
Якщо акцентувати увагу на типових елементах фольклорного стилю, можна побачити, що провідні модельєри світової індустрії моди беруть для трансформації певні найбільш розтиражовані проектні фактори: намисто, сорочку, хустку, головний убір та вінок (див. схеми 1, 2); для декорування вбрання обирають вишивку, символіку з писанок та орнамент культур (див. схему 3).

Але в сучасній моді не відбувається цитування тих чи інших етнічних мотивів, дизайнери здійснюють трансформацію певних фольклорних елементів,

зберігаючи їхнє семантичне значення та поєднуючи із сучасними модними тенденціями.

Схема 1

Трансформація вінка в сучасній моді

Етностиль не припиняє бути актуальним в нових сезонах моди, тому що він вже огорнув практично всі основні та колоритні народи. Саме ці основні національні традиції поєднують в собі велику кількість різноманітного орнаменту, вишивки, тканини та хутра, тобто створення так званого образу «дорогобагато», а талановиті дизайнери створюють нові форми одягу з цим наповненням. Особливо цінується вишивка, вона магічним образом підходить до будь-якого стилю в одязі [6].

Схема 2

Декоративна трансформація намиста у модному образі

Етно-одяг для сучасного суспільства масового споживання є ковтком свіжого повітря серед стомливих та вічно мінливих від сезону до сезону кричущих костюмів. Саме це дає сучасному споживачу можливість не підлаштовуватися під загальний масовий ринок одягу, а підкреслювати свою індивідуальність за допомогою оригінального образу етно-стилю. Як видно з результатів проведеного аналізу, найбільш активно в етностилі модельєри використовують квіткові мотиви, адже це завжди виглядає оригінально. Цей стиль є абсолютно інтернаціональним. Він увібрав в себе характерні фасони, принти, забарвлення і декор різних народів, що населяють нашу планету. Крім того, в залежності від кліматичних умов, кожен з цих образів отримав свою «спеціалізацію».

Схема 3

Трансформація вишиванки при створенні актуального проектного образу в індустрії моди

Наукова новизна. У ході проведеного аналізу визначено засоби трансформації та синтезу художньо-композиційних елементів етнічного стилю при формуванні проектного образу в індустрії моди.

Висновки. Відповідно до таких актуальних тенденцій сучасної індустрії моди як глобалізація та персоніфікація проектних образів, провідні дизайнери

створюють колекції різноманітних стильових рішень, але саме етнічні культури завоювали їхні серця. У дизайні одягу це виявляється у пошуках натхнення у традиційному костюмі та створенні моделей з етнічними нотами. На додаток до костюма модельєри звертаються також до декоративно-прикладного мистецтва та усної народної творчості. Тому можна сміливо сказати, що традиційні народні традиції продовжують жити у моделях, які створюють всесвітньо відомі дизайнери та споживають користувачі масового сегменту ринку індустрії моди.

Література

1. Тканко З. Моделювання костюма в Україні ХХ століття: навч. посібник / З. Тканко, О. Коровицький. – Львів, 2000. – 94 с.
2. Саннікова Л. П. Свята мова творця у звичаї народу: еніофеноменологія староукраїнської культури / Л. П. Саннікова. – К.: Аратта, 2005. – 776 с.
3. Чупріна Н.В. Етнодизайн та його реалізація в сучасному проектуванні костюма в індустрії моди / Н.В. Чупріна, І.Л. Гайова, К.І. Паламар // Технології та дизайн. – 2016. – № 3. [Ел. ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2016_3_13.
4. Тимочко К.Р. Розробка колекції жіночого одягу в етно стилі за методикою підвищення художньої довершеності виробу / К.Р. Тимочко, С.Г. Кулешова // Вісник КНУТД. – 2013. – №4. – С. 66 – 73.
5. Чупріна Н.В. Розвиток тенденцій ретроспективності в індустрії моди кінця ХХ – початку ХХІ століть / Н.В. Чупріна, Є. А. Охріменко // Вісник КНУТД. – 2015. – № 3 (86). – С. 282 – 291.
6. Маерчик Марія. Одяг як символічне тіло (на матеріалах української традиційної культури) [Ел. ресурс] – Режим доступу: [http:// etno.kviv. uar.net/vvd/vvdetn/Body/Art08.htm](http://etno.kviv. uar.net/vvd/vvdetn/Body/Art08.htm)
7. Надвідна Л. Етностиль у тренді // Л. Надвідна [Ел. ресурс]: Режим доступу: meridian.kpnu.edu.ua/2014/06/15/etno-styl-u-trendi/
8. Фольклорний стиль в одязі. [Ел. ресурс] – Режим доступу: [http:// www.strana-ua.net/news/folklornij_stil_v_odjazi/2014-09-02-44](http://www.strana-ua.net/news/folklornij_stil_v_odjazi/2014-09-02-44)
9. Етно одяг – повернення до фольклору. [Ел. ресурс] – Режим доступу: <http://vseznajka.com.ua/etno-odyag-povernennya-do-folkloru/>
10. Використання етнічних мотивів у сучасному українському одязі. [Ел. ресурс] – Режим доступу: <http://www.uchika.in.ua/vikoristannya-etnichnih-motiviv-u-suchasnomu-ukrayinsekomu-ody.html>

References

1. Tkanko, Z. & Korovic'kij, O. (2000). Modeling a costume in Ukraine of the twentieth century. L'viv [In Ukrainian].
2. Sannikova, L.P. (2005). Holy language of the creator in the customs of the people: eniofenomenology of old-Ukrainian culture. Kyiv: Aratta [In Ukrainian].
3. Chouprina, N.V., Gajova, I.L. & Palamar, K.I. (2016). Ethnodesign and its realization in modern designing of a costume in the fashion industry. Tehnologii ta dizajn, 3. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2016_3_13. [In Ukrainian].
4. Timochko, K.R. & Kuleshova, S.G. (2013). Development of a collection of women's clothing in ethno-style by the method of increasing the artistic perfection of the product. Visnik KNUTD, 4, 66-73 [In Ukrainian].
5. Chouprina, N.V. & Ohrimenko, Ye. A. (2015). Development of retrospective tendencies in the fashion industry of the late XX - early XXI centuries. Visnik KNUTD, 3 (86), 282 – 291 [In Ukrainian].
6. Maerchik, Marija (29.01.2017). Clothes as a symbolic body (on materials of Ukrainian traditional culture). Retrieved from [http:// etno.kviv. uar.net/vvd/vvdetn/Body/Art08.htm](http://etno.kviv. uar.net/vvd/vvdetn/Body/Art08.htm) [In Ukrainian]

7. Nadvidna, L. (13.08.2017). Ethnostyle in the trend. Retrieved from meridian.kpnu.edu.ua/2014/06/15/etno-styl-u-trendi/ [In Ukrainian].
8. Folklore style in clothes. (23.11.2016). Retrieved from [http:// www.strana-ua.net/news/foklornij_stil_v_odjazi/2014-09-02-44](http://www.strana-ua.net/news/foklornij_stil_v_odjazi/2014-09-02-44) [In Ukrainian].
9. Ethnic Clothes – Turned to Folklore (03.04.2017). Retrieved from <http://vseznajka.com.ua/etno-odyag-povernennya-do-fokloru/> [In Ukrainian].
10. The use of ethnic motives in modern Ukrainian clothes (08.06.2017). Retrieved from <http://www.uchika.in.ua/vikoristannya-etnichnih-motiviv-u-suchasnomu-ukrayinsekomu-ody.html> [In Ukrainian].